

BASIN DUYURUSU

ŞUBAT AYI ENFLASYONU, İLERİYE YÖNELİK BEKLEYİŞLER VE FAİZ ORANLARI

I. GENEL DEĞERLENDİRME

1. TÜFE ve TEFE aylık artışları Şubat ayında sırasıyla yüzde 1,8 ve yüzde 2,6 olarak gerçekleşmiştir. Yıllık enflasyon oranları, 2001 yılı Mart ayından beri ilk kez gerileme göstererek, TÜFE ve TEFE'de, sırasıyla, yüzde 73,1 ve yüzde 91,8 olmuştur (Tablo 1).
2. Tarım ve gıda fiyatları hariç tutularak fiyat endeksleri incelendiğinde, son bir kaç ayda enflasyonun düşme eğilimine girdiği daha belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Nitekim, Şubat ayında *gıda dışı TÜFE* artışı yüzde 1,3, *tarım dışı TEFE* artışı ise yüzde 0,6 olarak gerçekleşmiştir.
3. Mevsimsellikten arındırılmış tüketici ve toptan eşya fiyatları endekslerinin üç aylık hareketli ortalamalara göre yıllıklandırılması yoluyla hesaplanan *yıllık enflasyon eğiliminde* geçtiğimiz aylarda başlayan yavaşlama süreci Şubat ayında daha da belirginleşerek sürmüştür. Şubat ayı itibariyle, yıllık enflasyon trendi TEFE'de yüzde 50,6'ya, TÜFE'de ise yüzde 54,1'e gerilemiştir. Gerileme eğilimi, *tarım dışı TEFE* ve *gıda dışı TÜFE*de daha belirgin olup sırasıyla yüzde 20,6 ve yüzde 41,7 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Tablo 1: TÜFE, TEFE ve Alt Kalemler

	(Yıllık % Değişim)		(Aylık % Değişim)		
	2001	2002	2001	2002	2002
	Şubat	Şubat	Aralık	Ocak	Şubat
TÜFE	33,4	73,1	3,2	5,3	1,8
TÜFE (Mallar)	28,7	89,5	3,7	6,4	1,5
TÜFE (Hizmetler)	41,7	47,0	2,4	3,2	2,3
TÜFE (Gıda Dışı)	35,5	66,6	2,0	3,9	1,3
TEFE	26,5	91,8	4,1	4,2	2,6
TEFE (Kamu)	20,6	99,4	0,8	2,5	0,5
TEFE (Özel)	28,7	89,2	5,5	4,8	3,3
TEFE (Özel İmalat)	27,9	91,7	2,4	2,1	0,7
TEFE (Tarım Dışı)	25,4	94,3	1,8	2,3	0,6
TEFE (Tarım ve Enerji Dışı)	24,6	93,1	1,6	1,9	0,7

Kaynak: TCMB, DİE

Tüketici Fiyatlarındaki Gelişmeler

4. Şubat ayı TÜFE artışı son on dört yıl ortalamasının oldukça gerisinde kalmış ve piyasa beklentilerinin önemli ölçüde altında gerçekleşmiştir. Güçlü Ekonomiye Geçiş Programının başarıyla sürdürülmesine ek olarak, Ekim ayından başlayarak 2002 yılında mali ve parasal disiplinin sağlanacağına dair güven oluşması neticesinde risk primi düşmeye başlamıştır. Bu olumlu gelişmeler ekonomik programın inandırıcılığını pekiştirerek, enflasyon beklentilerinin hedefe yaklaşmasına katkıda bulunmaktadır.

5. Yukarıda altı çizilen temel faktörlere ek olarak, Ocak ayında dayanıklı tüketim malları fiyatlarında KDV oranındaki düzenlemeden kaynaklanan çok yüksek fiyat artışlarının tekrar normal seviyelere dönmesi ve talepte süren durgunluk TÜFE aylık artışlarını sınırlamıştır.

6. Tarım fiyatlarının kötü hava koşulları nedeniyle 2001 yılı sonlarında ve 2002 yılı Ocak ve Şubat aylarında çok yüksek oranlarda artmasına rağmen, gıda sektörü alt grubunda fiyat artışları Şubat ayında yavaşlamış ve yüzde 3,2 düzeyinde gerçekleşmiştir. Yaş sebze ve meyve fiyatları yüksek oranda artarken, gıda sektöründe fiyat artışının sınırlı kalmasında, tüketicilerin ikame ürünlere yönelmelerinin ve talep darlığı nedeniyle işlenmiş gıda ürünleri fiyatlarındaki yavaşlamanın etkili olduğu düşünülmektedir. Şubat ayındaki yavaşlamaya rağmen, gıda alt grubu fiyatları 2001 Eylül-2002 Şubat dönemini kapsayan altı ayda yüzde 59,3 oranında artış göstermiştir.

Grafik 1: TÜFE ve Gıda Dışı TÜFE

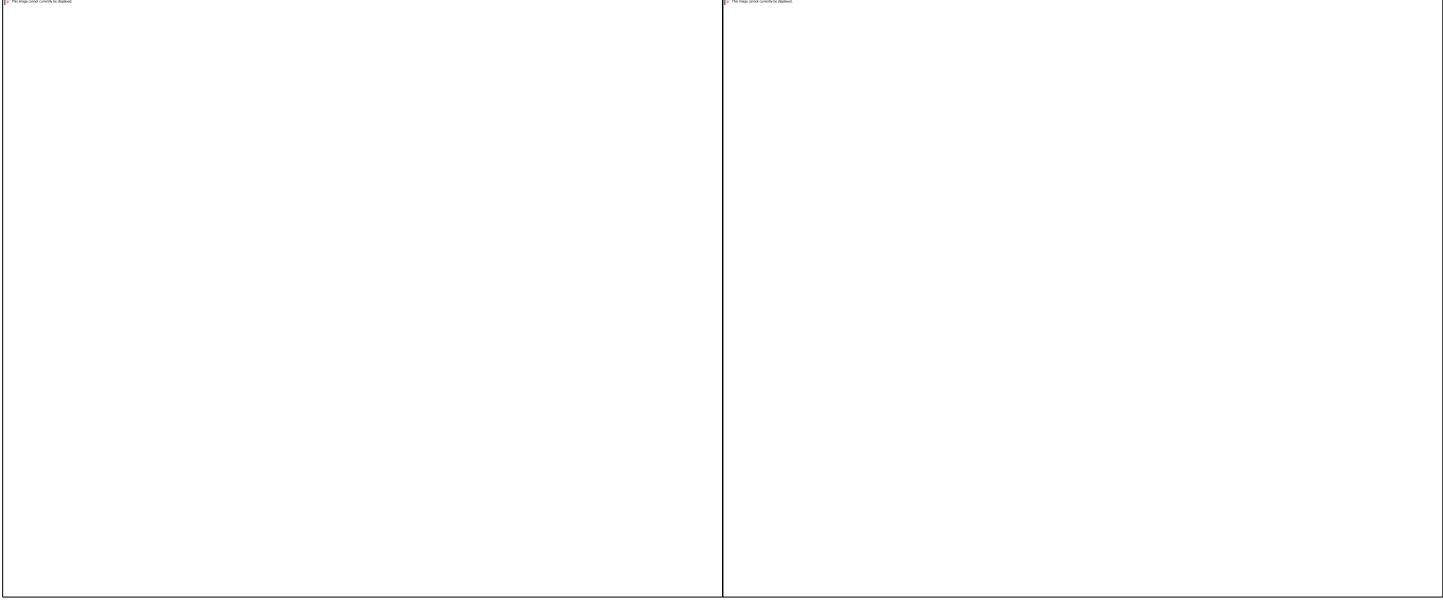
--	--

Kaynak: TCMB, DİE.

7. TÜFE mal grubu aylık fiyat değişimleri Şubat 2001 krizi sonrasında çoğunlukla hizmet grubu fiyat değişimlerinin üstünde seyretmiştir. Ancak, 2002 yılının Şubat ayında tersine bir gelişme gözlenmiş ve mal fiyatlarındaki aylık artış, hizmet fiyatlarındaki artışın altında kalmıştır. Şubat ayında mal grubu fiyatları yüzde 1,5, hizmet grubu fiyatları ise yüzde 2,3 oranında artmıştır. Söz konusu ayda gıda sektörü hariç mal grubu fiyatlarındaki artış ise yüzde 0,5 olmuştur. Gıda fiyat artışlarının beklenenin altında kalması ve giyim fiyatlarında mevsimsel olarak gözlenen gerilemeye karşın, konut kiralari, hastane hizmetleri, tıbbi hizmetler ve lokanta grubundaki artışlar, hizmetler grubu fiyatlarının mal grubuna göre daha yüksek artmasına yol açmıştır.

Toptan Eşya Fiyatlarındaki Gelişmeler

Grafik 2: TEFE ve Tarım Dışı TEFE

Kaynak: TCMB, DİE.

8. Şubat ayında toptan eşya enflasyonunu belirleyen temel etken, tarım fiyatlarının yüzde 8,9 oranında artması olmuştur. Ancak, tarım fiyatlarındaki yükselmeye rağmen TEFE'deki artış beklentilerin altında kalmıştır. Bir yandan, Türk lirasının son dört ay boyunca değer kazanması, diğer yandan kurdaki gelişmelerin de etkisiyle kamu fiyat ayarlamalarının hız kaybetmesi sonucunda üretim maliyetleri olumlu yönde bir gelişme göstermiştir. Böylelikle, özel imalat sanayi fiyat artış oranında gözlenen düşme eğilimi sürmüştür ve Şubat ayında bu sektörde fiyatlar sadece yüzde 0,7 oranında artmıştır.

II. İLERİYE YÖNELİK BEKLEYİŞLER

9. Şubat ayında gerçekleşen enflasyon oranları bir önceki ay gerçekleşen yüksek fiyat artışlarının beklentiler üzerinde yaratabileceği olumsuz etkileri tamamen ortadan kaldıran ve yıl sonu enflasyon hedefine ulaşılabilen inancını güçlendiren bir gelişme olması nedeniyle önem taşımaktadır.

Tablo 2: TCMB Beklenti Anketine Göre Enflasyon Beklentileri (Ortalama)

		Yıl Sonu	Gelecek 12 Ay
2001	08-1	63,0	43,8
	08-2	63,7	44,4
	09-1	63,9	46,3

	09-2	64,8	47,2
	10-1	69,9	50,1
	10-2	69,3	50,4
	11-1	74,4	53,4
	11-2	73,3	52,1
	12-1	70,5	49,4
	12-2	70,8	50,1
2002	01-1	48,5	48,1
	01-2	47,9	45,5
	02-1	48,5	44,6
	02-2	48,3	43,6
	03-1	43,6	39,8

Kaynak: TCMB.

10. Enflasyon beklentilerinin analizi amacıyla izlenen anketlerden elde edilen son veriler topluca değerlendirildiğinde, beklentilerde 2001 yılının son aylarında başlayan genel düşüş eğiliminin devam ettiği gözlenmektedir (Tablo 2).

11. TEFE enflasyonuna ilişkin beklentileri içeren TCMB İktisadi Yönelim Anketi'nin Ocak ayı verilerine göre gelecek 12 aylık dönemde beklenen enflasyon oranı, Aralık ayındaki yüzde 58,1 düzeyinden, yüzde 55,3 düzeyine gerilemiştir. Yıl sonu beklenen TEFE artışı ise yüzde 57,6 düzeyindedir.

12. TCMB Beklenti Anketinin Mart ayı ilk dönem sonuçlarına göre, gelecek 12 aylık döneme ilişkin beklenen TÜFE artışı yüzde 43,6 seviyesinden yüzde 39,8 seviyesine gerilemiştir. 2002 yılı sonuna ilişkin TÜFE enflasyon beklentisi ise yüzde 43,6 oranına gerilemiştir.¹

13. Önümüzdeki aylarda da döviz kurunda istikrarın sürmesinin ve kamu fiyat artışlarının hedeflenen enflasyon oranına uygun bir şekilde seyretmeye devam etmesinin enflasyon beklentilerini pozitif yönde etkileyeceği tahmin edilmektedir. Ancak, petrol fiyatlarında gözlenen artışlar önümüzdeki aylarda enflasyon açısından risk oluşturabilecektir.

14. Para tabanı ve konsolide bütçe faiz dışı fazla gerçekleşmeleri, önceden açıklanan hedefler doğrultusundadır. Bu olgu, programın kredibilitelerini artırarak

¹ İki anketten elde edilen enflasyon beklentileri değerlerinin farklılığı dikkat çekicidir. Farklılığın ilk nedeni, birinci anketin TEFE, ikinci anketin TÜFE beklentilerini ölçmesidir. İkincisi, İktisadi Yönelim Anketi ayda bir kez düzenlenmektedir ve elde edilen son veriler Ocak ayının ilk haftasında katılımcılara gönderilen ve Şubat ayının üçüncü haftası bitimine kadar yanıtlanan anket sonuçlarını göstermektedir. Buna karşılık, Beklenti Anketi iki haftada bir düzenlenmektedir ve en son Mart ayı birinci dönem sonuçlarını göstermektedir. Üçüncü neden, katılımcı grubunun farklılığıdır. İlk anket 1.000 büyük sanayi firmasını kapsarken, ikinci anket mali sektör ağırlıklıdır.

beklentileri olumlu yönde etkilemektedir. Bu gelişmelere paralel olarak, yeni borçlanma kanunu başta olmak üzere yapısal reformların sürdürülüyor olması olumlu beklentilerimizin altında yatan diğer önemli bir etkidir.

III- MERKEZ BANKASI FAİZ ORANLARI

15. Önümüzdeki döneme ilişkin değerlendirmeler ışığında Bankamız bünyesindeki Bankalararası Para Piyasası ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Repo - Ters Repo Pazarı'nda uygulamakta olduğumuz kısa vadeli faiz oranlarının 14 Mart 2002 tarihinden itibaren aşağıdaki gibi düşürülmesine karar verilmiştir:

- a) **Gecelik Faiz Oranları:** Borçlanma faiz oranımız yüzde 57'den yüzde 54'e düşürülürken, borç verme faiz oranımız yüzde 62'den yüzde 61'e düşürülmüştür.
- b) **Bir Haftalık Faiz Oranları:** 1 haftalık borçlanma faiz oranımız yüzde 59'dan yüzde 55'e düşürülmüştür.